

L'APRENTATGE CONSTRUCTIVISTA I FACILITADOR ORIENTAT A L'AVALUACIÓ PER COMPETÈNCIES EN PRÀCTIQUES TUTELADES DE L'ENSENYAMENT DE FARMÀCIA

Dra. Marian March
Coordinadora General
Unitat Docent d'Estades en Pràctiques Tutelades
Facultat de Farmàcia – UB

8 Trobada Professorat Ciències de la Salut
Barcelona 5 de febrer 2015

L'aprenentatge constructivista i facilitador orientat a l'avaluació per competències en Pràctiques Tutelades de Farmàcia

**Títol de Grau en Farmàcia regulat per:
l'ordre *CIN/2137/2008, de 3 de juliol*, estableix
els requisits per a la verificació dels Títols
Universitaris Oficials que habilitin per a
l'exercici de la professió de farmacèutic.**

30 ECTS

Pràctiques Tutelades

TFG

L'aprenentatge constructivista i facilitador orientat a l'avaluació per competències en Pràctiques Tutelades de Farmàcia

L'assignatura Pràctiques Tutelades de Farmàcia es podrà realitzar en una Oficina de Farmàcia oberta al públic i/o en un Hospital

DIRECTIVA 85/432/CEE

DIRECTIVA 2005/36/CE

DIRECTIVA 2013/55/UE

“Seis meses de formación como mínimo en oficina de farmacia u hospital”

Constructivista

Proporcionar als alumnes experiències per a ser professionals en l'àmbit assistencial

L'aprenentatge constructivista i facilitador orientat a l'avaluació per competències en Pràctiques Tutelades de Farmàcia

- ❑ Llei 16/1997 de Regulació de Serveis de les Oficines de Farmàcia, recull al punt 10 la col·laboració en la docència per a la obtenció del títol de Farmàcia d'acord amb el previst a les directives comunitàries i a la normativa estatal i les universitats
- ❑ Llei 29/2006, de 26 de juliol, de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris

PRÀCTIQUES TUTELADES

24 ECTS

Unitats de Coordinació Docent (UCD)

- 1 Professora Titular d'Universitat
- 11 Professors Associats farmàcia d'hospital
- 10 Professors Associats farmàcia comunitària

Cada UCD mínim 1 Professor Associat de cada àmbit

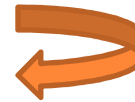

L'aprenentatge constructivista i facilitador orientat a l'avaluació per competències en Pràctiques Tutelades de Farmàcia

Repte docent:

➤ *A partir de l'aprenentatge basat en coneixements a l'aula, pràctiques de laboratori i clíniques, resolució de problemes, etc..*

➤ *Facilitar/promoure un aprenentatge basat en la resolució de problemes de salut que presenten els ciutadans i pels quals utilitzen medicaments que han de ser gestionats amb criteris professionals en temps real i en la promoció de la salut i prevenció malaltia*

Assolir

Valor competencial professional en l'àmbit assistencial

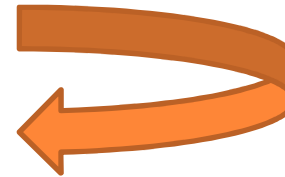

L'aprenentatge constructivista i facilitador orientat a l'avaluació per competències en Pràctiques Tutelades de Farmàcia

Com facilitar l'adquisició de les competències?

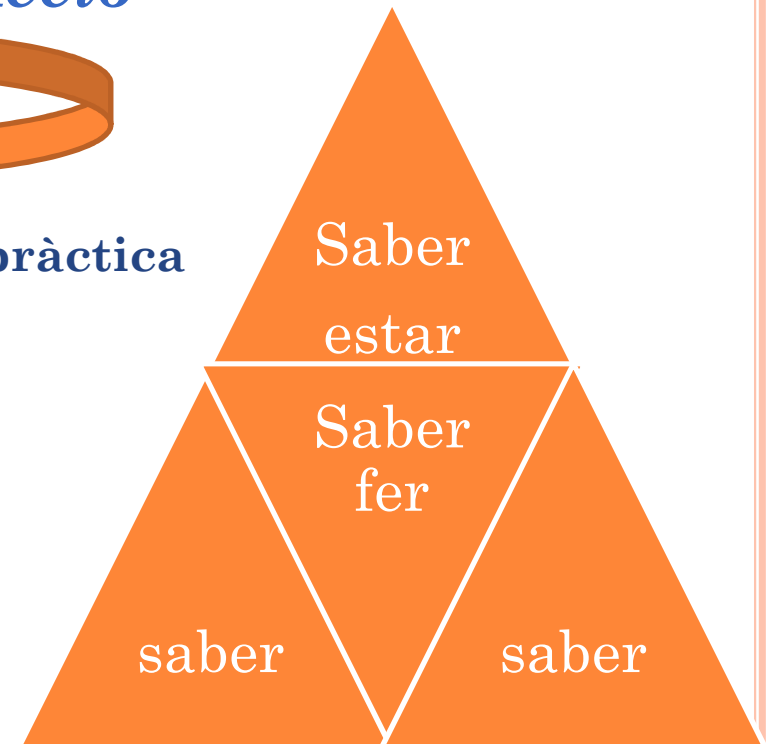
“Aprenentatge en l'Acció”

competències

professionals en farmàcia pràctica

transversals de la titulació

L'aprenentatge constructivista i facilitador orientat a l'avaluació per competències en Pràctiques Tutelades de Farmàcia

Aprenentatge en l'acció basat en competències professionals en l'àmbit assistencial:

- **Continguts, tasques i avaluació orientats a competències**

Nivell 1.- Identificar i descriure

Nivell 2.- Explicar/interpretar

Nivell 3.- Aplicar la gestió del coneixement per resoldre

Nivell 4.- Analitzar i relacionar

Nivell 5.- Elaborar materials

Nivell 6.- Emetre informes

- **Aliances i compromisos: professor – tutor – alumne**
- **Planificació i organització territorial descentralitzada (UCD)**

*Tallers experimentals
Centre receptor*

*Professor
Tutor*

*“facilitador”
adquisició
competències*

L'aprenentatge constructivista i facilitador orientat a l'avaluació per competències en Pràctiques Tutelades de Farmàcia

Avaluació basada en competències en l'àmbit assistencial mitjançant rúbriques d'avaluació :

- *Analitzar els fets per a prendre consciència de la complexitat (MFR) (15%)*
- *Promoure experiències de desenvolupament cognitiu, personal i ètic (TEF)*
- *Entendre situacions pràctiques com exemples de realitat (MFP)*
- *Gestió efectiva i segura dels medicaments en els pacients, en col·laboració amb els altres professionals sanitaris*

*Rúbrica d'avaluació
CUBAC-Farmàcia 2011PID-UB/204*

*Informe final farmacèutic tutor
Prova escrita final*

Memòria Formativa Reflexiva (MFR): competències específiques i transversals

Memoria formativa-reflexiva orientada a competencias profesionales

Título de la actividad formativa:
¿Qué has aprendido? (formación)
¿Cómo lo has aplicado? (habilidades)
¿Qué reflexiones has hecho? (gestión de conocimientos)
¿Qué competencias profesionales estás adquiriendo? (capacitación)
Nombre y apellidos: e-mail:
Tutor: Fecha: Profesor Asociado:

Ponderación: 15%		1 a 4	4 a 7	7 a 10	Nota	Competència
I. Entregas Memoria Formativa reflexiva (5%)	Compromiso	Falta entregar más de tres memorias	Se han entregado entre cuatro y cinco memorias	Se han entregado todas las memorias		2
J. Capacidad reflexiva (10%)	Relación entre teoría, práctica y capacitación	Las frases que relacionan teoría y práctica contemplan poca reflexión y desprenden poca capacitación	Las frases que relacionan teoría y práctica contemplan bastante reflexión y desprenden cierta capacitación	Las frases que relacionan teoría y práctica contemplan gran reflexión y desprenden muy buena capacitación		2(a)

Projecte d'Innovació Docent a partir d'una experiència d'Infermeria

Memòria Formativa Reflexiva (MFR): competències específiques i transversals

o *Temes curs 2014 -15*

1. Organització i custòdia dels medicaments de dispensació amb recepta mèdica/ ordre mèdica.
2. Gestió de les alertes farmacèutiques.
3. Dispensació de medicaments amb recepta electrònica/ordre mèdica.
4. Pràctica de l'atenció farmacèutica en la dispensació de medicaments d'indicació farmacèutica (FC)/MHDA (FH).
5. Desenvolupament de l'Atenció Farmacèutica en relació a la implementació d'intervencions farmacèutiques en la prevenció de l'alcoholisme (FC) / PRM (FH).
6. Desenvolupament de l'Atenció Farmacèutica en la implementació d'intervencions farmacèutiques relacionades amb l'ajust posològic en pacients amb funció renal disminuïda.

Memòria Formativa Reflexiva (MFR): competències específiques i transversals

- Capacitat d'aprenentatge i responsabilitat
 - Anàlisi, síntesi, visió global, aplicació dels coneixements en la pràctica
 - Presa de decisions, adaptació a situacions noves
- Capacitat creativa i emprenedora
 - Formular, dissenyar i gestionar projectes
 - Buscar i integrar nous coneixements
- Capacitat de reconèixer la necessitat de mantenir i actualitzar la competència professional
 - ***Paper del tutor: Supervisar i validar els lliuraments***
 - ***Responsabilitat de l'alumne: Presentar en els tallers la memòria mensual validada pel tutor***

L'aprenentatge constructivista i facilitador orientat a l'avaluació per competències en Pràctiques Tutelades de Farmàcia

Avaluació basada en competències en l'àmbit assistencial mitjançant rúbriques d'avaluació :

- *Analitzar els fets per a prendre consciència de la complexitat (MFR)*
- *Promoure experiències de desenvolupament cognitiu, personal i ètic (TEF) (20%)*
- *Entendre situacions pràctiques com exemples de realitat (MFP)*
- *Gestió efectiva i segura dels medicaments en els pacients, en col·laboració amb els altres professionals sanitaris*

*Rúbrica d'avaluació
CUBAC-Farmàcia 2011PID-UB/204*

*Informe final farmacèutic tutor
Prova escrita final*

Treball d'Educació Farmacèutica (TEF): competències específiques i transversals

RUBRICA DE EVALUACION DEL TRABAJO DE EDUCACION FARMACEUTICA

Pràctiques Tutelades Facultat de Farmàcia. Universitat de Barcelona

Modelo de Unidad temática (adaptado de GRISIJ*, 2005; GRISIJ*, 2010)	
TEMA (NOMBRE)	
INTRODUCCIÓN TEÓRICA (Con citas bibliográficas, máximo 1500 palabras). Marco teórico que fundamenta el contenido del tema que se va a trabajar, para orientar al formador (sustituir el tema: de qué se trata, por qué ocurre, estado actual de la cuestión, qué cambios se pueden conseguir con la educación, evidencias científicas).	
A. OBJETIVOS DEL TEMA (Tres objetivos específicos. Han de ser factibles con la acción educativa propuesta)	
B. CONTENIDOS DEL TEMA (Enumerar los contenidos temáticos que se trabajarán para cada objetivo)	
C. ÍNDICE DE LA SESIÓN	
<ul style="list-style-type: none"> (se especifica el guión a seguir en la clase) Introducción al tema (duración en minutos) Actividad 1. Nombre de la actividad (técnicas didácticas) (duración en minutos) Actividad 2. Nombre de la actividad (técnicas didácticas) (duración en minutos) Descanso Actividad 3. Nombre de la actividad (técnicas didácticas) (duración en minutos) 	
Conclusiones y evaluación (duración en minutos)	
D. MATERIALES Y RECURSOS	
E. DESARROLLO DE LA SESIÓN	
INTRODUCCIÓN A LA SESIÓN (Ejemplo de texto: Se dará la bienvenida a los y las asistentes y se explicará cómo va a transcurrir la clase, qué objetivos se pretende conseguir, de qué se va a hablar, etc.) Si existen los recursos puede acompañarse con un power point (Máximo 5 líneas)	
ACTIVIDAD 1 TÍTULO DE LA ACTIVIDAD 1 (técnicas didácticas a utilizar)	
OBJETIVO 1 CONTENIDOS	
<p>a. Introducción de la actividad Se explicará qué aspectos del tema se trabajarán en esta actividad (máximo 5 líneas)</p> <p>b. Desarrollo de la actividad Se comentará en consistirá la actividad y se desarrollará el procedimiento en todas sus fases. Las estrategias a utilizar deberán estar diseñadas e incluidas en este apartado. Por ejemplo si es un dibujo, se especificará qué imagen se quiere representar, si es un juego, se diseñará en qué consiste el juego, sus normas, si es una sopa de letras, hay que diseñarla, si es una situación hay que describirla, etc. Es importante plantear diferentes alternativas que permitan adecuarse al grupo (máximo 5 páginas).</p> <p>c. Conclusiones de la actividad Se comentarán las ideas clave de los contenidos trabajados en la actividad</p>	
OBJETIVO 2	
OBJETIVO 3	
ACTIVIDAD 2	
ACTIVIDAD 3	
F. CONCLUSIONES Y EVALUACIÓN DE LA SESIÓN Se valorará la sesión y se evaluará mediante un cuestionario a cumplimentar por los y las participantes.	
G. REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS Bibliografía utilizada y citada en el tema	

Preponderación: 20%		1 a 4	4 a 7	7 a 10	Nota	Competencias
A. Organización del equipo (3%)	Introducción de temas	El equipo ha tenido dificultad en distribuirse las tareas	El equipo se ha distribuido habitualmente bien las tareas	El equipo se ha distribuido autónomamente las tareas		3(a)
	Planificación de la sesión educativa	No ha cumplido en los plazos establecidos	Ha tenido algunas dificultades para cumplir en los plazos establecidos	Ha cumplido en todos los plazos planificados		3(a)
B. Planificación (1,3%)	Justificación de la competencia virtual	una semana de antelación	tres de 10 días de antelación	una mes de antelación		
	Proceso	Los miembros del equipo no se han ajustado a las pautas del trabajo	Los miembros del equipo han seguido con regularidad las pautas del trabajo	Los miembros del equipo han seguido correctamente las pautas		4(a)
C. Desarrollo del trabajo y presentación (3,3%)	Formato	El trabajo está totalmente desorganizado	La organización es aceptable pero hay algún aspecto a mejorar	El trabajo está bien organizado y los apartados están bien estructurados		4(b)
	Contenido	Fugado	Bien	Exhaustivo		7
	Idioma educativo	Lenguaje poco estructurado y rigido	Lenguaje entendible pero no genera dilogo	Lenguaje muy bien estructurado que favorece el dilogo		
D. Elaboración del vídeo (2,3%)	Originalitat	El vídeo es poco innovador y no atrae la atención	El vídeo es innovador y presenta cierta originalitat	El vídeo es muy innovador y cumple con el objetivo definido		3(a)
	Planificació	Sonido, imagen y escenificación pobres	Sonido, imagen y escenificación intermedias	Sonido, imagen y escenificación excelentes		4(b)
	Interpretació	No se ha conseguido explicar el tema, falta empatía	Se ha conseguido explicar el tema, pero falta empatía	Se ha conseguido explicar el tema con mucha empatía		5
E. Cuaderno del ciudadano (3,3%)	Originalitat	El material es poco innovador y no favorece el aprendizaje	El material aporta ciertas novedades a los asistentes y presenta cierta originalitat	El material es muy innovador, favorece el aprendizaje y cumple con el objetivo definido		4(a)
	Utilitat	El cuaderno es difícil de entender y utilizar	El cuaderno es bastante útil y comprensible	El cuaderno es un elemento de fácil utilización		4(a)
F. Vídeos Informativos (2%)	Originalitat	El material diseñado es poco innovador y creativo	El material diseñado aporta cierta innovación y creatividad	El material diseñado es muy innovador y cumple con el objetivo definido		4(a)
	Gràfic	No se visualiza el mensaje	Se visualiza el mensaje con cierta eficacia	Se visualiza el mensaje con mucha claridad		7
G. Opinión de los asistentes (2%)	Descriptiu	No se interpreta el mensaje	El mensaje se interpreta con cierta dificultad	El mensaje se interpreta con gran exactitud		
	Concòrda	La opinión de los asistentes es escasa con relación a la sesión recibida	Los asistentes participan al dar su opinión de la sesión recibida	Todos los asistentes han opinado con relación a la sesión recibida		3(a)
H. Informe (2%)	Grado de compromiso	Ha habido compromiso entre los miembros del equipo	Ha habido compromiso en el equipo gracias a la acción tutorial del profesor	Todo el equipo se ha comprometido plenamente en la actividad		3(a)
	Indicadores de aprendizaje	No se han conseguido	Se han alcanzado en su mayoría	Se han alcanzado con excelencia		8

*GRISIJ: Grupo de investigación consolidado sobre la intervención socioeducativa en la infancia y la juventud de la UB.

Treball d'Educació Farmacèutica (TEF): competències específiques i transversals

Curs 2014 – 15

Alumnes de batxillerat: Prevenció en el consum d'alcohol

- Els professors proporcionen els materials per anar a impartir una sessió educativa i la carta de presentació
- Els professors associats supervisen la preparació dels alumnes
- Els alumnes trien el centre de batxillerat
- El tutor acompanya els alumnes el dia de la presentació

Treball d'Educació Farmacèutica (TEF): competències específiques i transversals

Curs 2014 – 15

Associacions de pacients: Missatges clau

1. El farmacèutic en la gestió dels teus medicaments
2. Paper del farmacèutic en relació als medicaments: Què li pots consultar al farmacèutic per obtenir els millors resultats del teu tractament? (posologia, interaccions, contraindicacions, etc...)
3. Quines són les necessitats envers els pacients de l'associació de malalts en les quals el farmacèutic pot ajudar?

Universitat
de Barcelona

B:KC Barcelona
Knowledge
Campus

HUB^{BC} Health Universitat de
Barcelona
Campus

Treball d'Educació Farmacèutica (TEF): competències específiques i transversals

- Treball en equip
- Desenvolupar habilitats de comunicació i informació per tractar amb pacients i usuaris dels serveis de salut. Promoure la col·laboració en equips multidisciplinaris
- Capacitat comunicativa
 - Expressió oral i escrita, amb domini del llenguatge especialitzat
 - Cerca, utilització i integració de la informació
 - *Paper del tutor: Supervisar i validar. Dinamitzar la sessió de presentació a l'escola, centre cívic, CAP, etc..*
 - *Responsabilitat de l'alumne: Presentar en els tallers la progressió del treball per a la seva presentació. Notificar data i centre. Elaborar l'informe. Recollir les enquestes d'opinió dels assistents*

Avaluació basada en competències en l'àmbit assistencial mitjançant rúbriques d'avaluació :

- *Analitzar els fets per a prendre consciència de la complexitat (MFR)*
- *Promoure experiències de desenvolupament cognitiu, personal i ètic (TEF)*

- *Entendre situacions pràctiques com exemples de realitat (MFP) (15%)*

- *Gestió efectiva i segura dels medicaments en els pacients, col·laborant amb altres professionals sanitaris*

*Rúbrica d'avaluació
CUBAC-Farmàcia 2011PID-UB/204*

*Informe final farmacèutic tutor
Prova escrita final*

Memòria Farmàcia Pràctica (MFP): competències específiques i transversals

Ponderación: 15%		1 a 4	4 a 7	7 a 10	Nota	Compe- tència
K. Elaboración de la memoria	Compromiso(7,5%)	Falta entregar más de la mitad de	Falta elaborar menos de la mitad de la	La memoria está completa		2
	Contenido (7,5%)	Pobre y no se visualiza interés en dejar recogido el aprendizaje	El contenido es aceptable y muestra cierto interés en dejar recogido el aprendizaje	El contenido es muy bueno y deja recogido el aprendizaje de forma excelente		4(b)

Memòria Farmàcia Pràctica (MFP): competències específiques i transversals

curs 2014 – 15

1. Dispensació
2. Indicació (FC)/MHDA (FH)
3. Intervencions breus en la prevenció del consum de risc d'alcohol (*Projecte CCT-Farma*)
4. Ajust posològic de la medicació en pacients amb funció renal disminuïda
5. Cribratge del risc cardiovascular (FC)/conciliació de la medicació (FH)
6. Sessions formatives

B:KC Barcelona
Knowledge
Campus

HUB^C Health
Universitat de
Barcelona
Campus

Memòria Farmàcia Practica (MFP): competències específiques i transversals

- Desenvolupar habilitats de comunicació i informació per tractar amb pacients i usuaris dels serveis de salut. Promoure la col·laboració en equips multidisciplinaris
 - Capacitat de reconèixer la necessitat de mantenir i actualitzar la competència professional
 - Capacitat creativa i emprenedora
Formular, dissenyar i gestionar projectes.
Buscar i integrar nous coneixements
-
- **Paper del tutor:** *Supervisar i validar. Entrenar l'alumne en activitats de gestió i en els serveis orientats al pacient.*
 - **Responsabilitat de l'alumne:** *Presentar en els tallers la progressió del treball. Participar en programes d'ús efectiu i segur dels medicaments (pacient crònic polimedicat, IR, risc cardiovascular, etc...)*

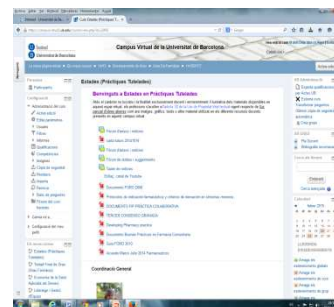
L'aprenentatge constructivista i facilitador orientat a l'avaluació per competències en Pràctiques Tutelades de Farmàcia

Estructuració 24 ECTS : 840 hores del pla docent

Alumnes:

- Seminaris d'inici i de supervisió 10 hores
- Tallers experimentals (Prof. Associat) 30 hores
- Centre receptor aprenentatge autònom i elaboració de treballs per assolir competències 750 hores

Eina docent: Campus virtual UB

Centre receptor Tutors

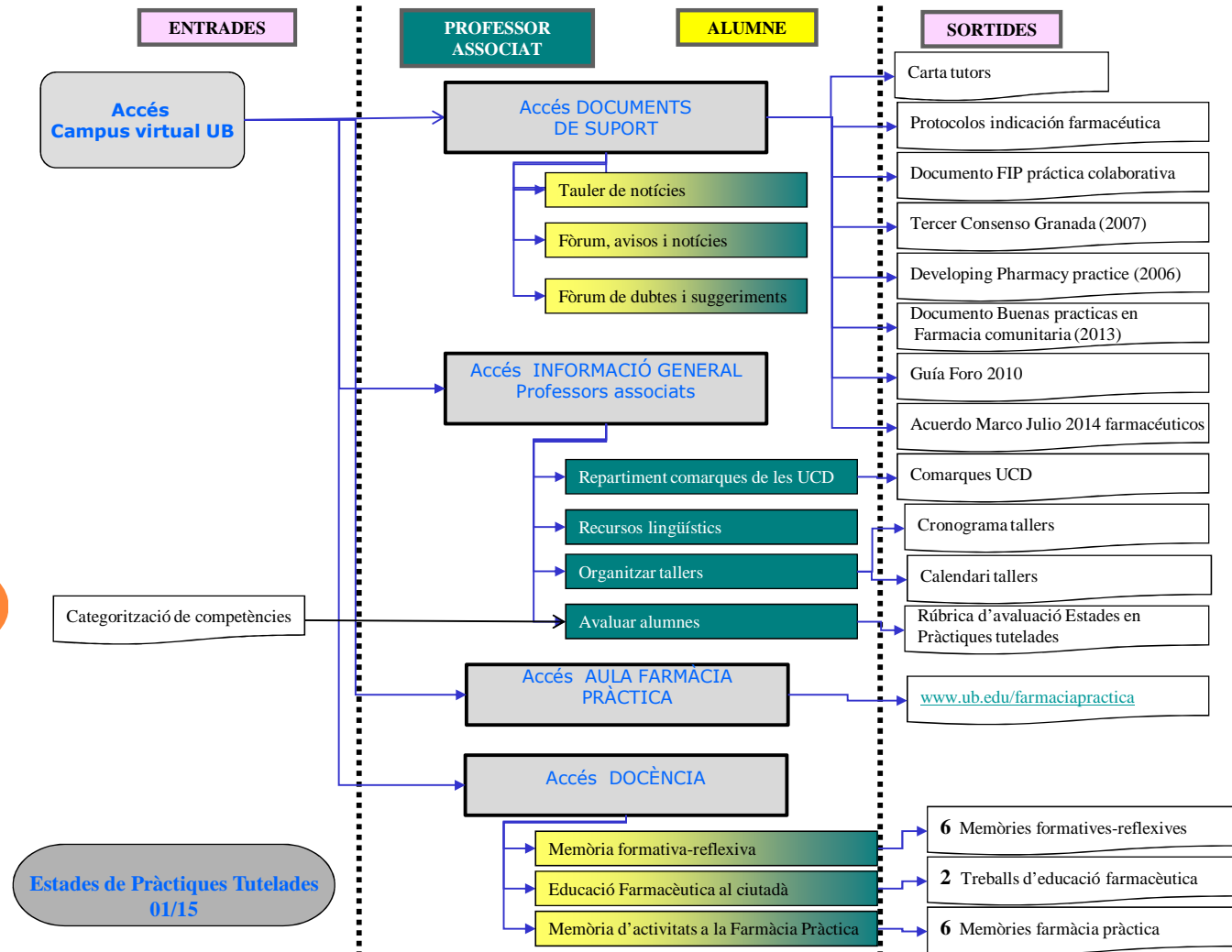
- Hores docència tutor centre receptor 50 hores
- Farmacèutic tutor: validar (signatura i segell)
 - ❑ *MFR, TEF, MFP*
 - ❑ *informe final farmacèutic tutor*

L'aprenentatge constructivista i facilitador orientat a l'avaluació per competències en Pràctiques Tutelades de Farmàcia

Mapa de Processos

L'aprenentatge constructivista i facilitador orientat a l'avaluació per competències en Pràctiques Tutelades de Farmàcia

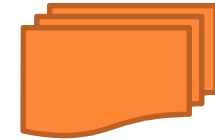
Grau de Farmàcia: Període 2011-2015

Alumnes: 1002

- 2011-12 = 139
- 2012 -13 = 238
- 2013- 14 = 321
- 2014- 15 = 304

Resultats d'aprenentatge

competències
àmbit assistencial

4000 pacients d'arreu de Catalunya han rebut/reben serveis d'Atenció Farmacèutica centrats en:

- Control de l'ajust posològic de medicaments en pacients amb funció renal disminuïda*
- Cribratges de risc cardiovascular*
- Conciliació de la medicació, MHDA*
- Resolució de PRM*
- Seguiment farmacoterapèutic en DM2*
- Intervencions breus en la prevenció d'abús d'alcohol*

L'aprenentatge constructivista i facilitador orientat a l'avaluació per competències en Pràctiques Tutelades de Farmàcia

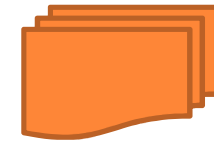
Grau de Farmàcia: Període 2011-2015

Alumnes: 1002

- 2011-12 = 139
- 2012 -13 = 238
- 2013- 14 = 321
- 2014- 15 = 304

Resultats

Aprenentatge Servei (APS)

6600 ciutadans d'arreu de Catalunya en instituts de batxillerat han rebut/reben serveis d'educació farmacèutica relacionats amb:

- Consum de risc d'alcohol
- Prevenció de malalties de transmissió sexual
- Educació farmacèutica en l'activitat física
- Deshabitució al tabac
- Prevenció i tractament dels polls (*Pediculus humanus*)
- Prevenció del sobrepès infantil

L'aprenentatge constructivista i facilitador orientat a l'avaluació per competències en Pràctiques Tutelades de Farmàcia

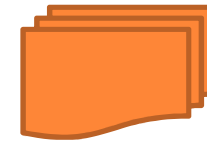
Grau de Farmàcia: Període 2011-2015

Alumnes: 1002

- 2011-12 = 139
- 2012 -13 = 238
- 2013- 14 = 321
- 2014- 15 = 304

Resultats

Aprenentatge per nivells competencials

Avaluació per competències:

Nivell 1.- Identificar i descriure problemes de salut

Nivell 2.- Interpretar la recepta u ordre mèdica

Nivell 3.- Gestionar els medicaments de forma efectiva i segura en els pacients

Nivell 4.- Analitzar i relacionar PRM's

Nivell 5.- Elaborar materials educatius

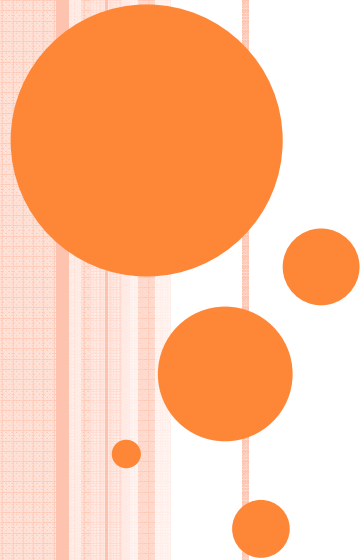
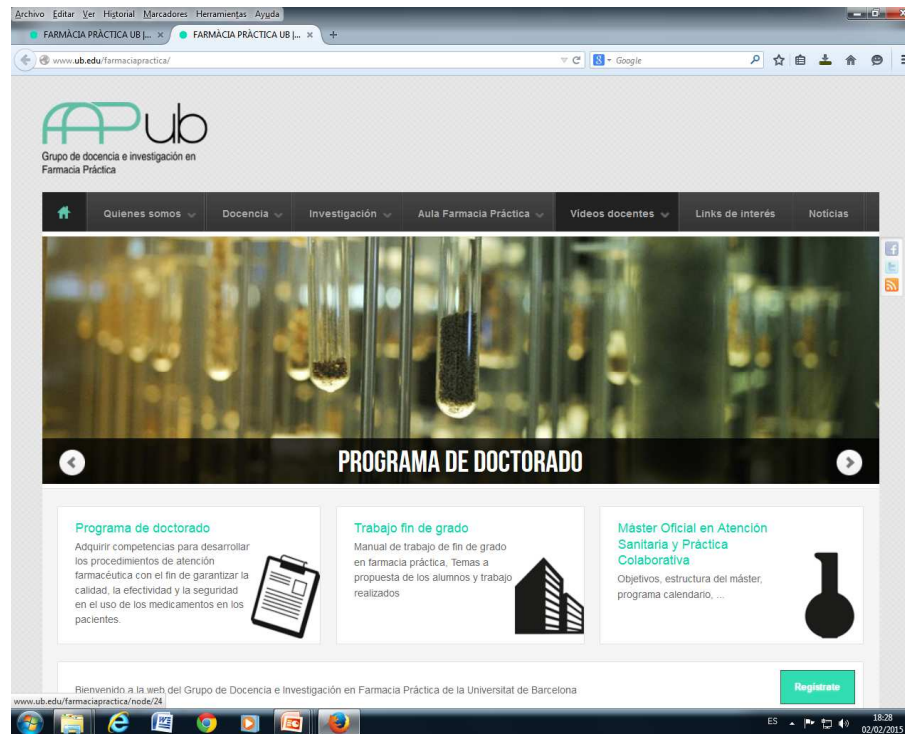
Nivell 6.- Emetre informes d'activitats assistencials

L'aprenentatge constructivista i facilitador orientat a l'avaluació per competències en Pràctiques Tutelades de Farmàcia

Grau de Farmàcia: Període 2011-2015

➤ www.ub.edu/farmaciapractica

L'aprenentatge constructivista i facilitador orientat a l'avaluació per competències en Pràctiques Tutelades de Farmàcia

MOLTES GRÀCIES!!

